

Treball de fi de Grau en Periodisme

El tractament de la independència de Catalunya a la premsa escrita

Alumne: Laura Alonso Muñoz
Email: lau.alonso.munoz@gmail.com
Curs: 2013-2014
Tutor: Andreu Casero Ripollès

ÍNDEX

1. Introducció	2
2. Marc teòric	4
2.1. Els mitjans de comunicació i les identitats nacionals	6
3. Disseny metodològic	7
3.1. Objectius	7
3.2. Hipòtesis	8
3.3. Tècnica	8
3.4. Disseny de la mostra	10
4. Exposició de resultats: Anàlisi del contingut	11
4.1. Cobertura informativa	11
4.2. Agenda mediàtica	13
4.3. Principals actors	15
5. Exposició de resultats: Anàlisi del discurs	16
5.1. Pla contextual: Dos moments claus per al moviment independentista	16
5.2. Pla lèxic i discursiu	17
5.2.1. Presentació dels principals actors: Mas Vs. Rajoy	17
5.2.2. Presentació del procés d'independència	19
5.2.2.1. Denominació	19
5.2.2.2. Legitimitat del procés	21
5.2.2.3. Eixos del conflicte	23
5.2.3. Presentació de les dues parts: Catalunya Vs. Espanya	24
6. Discussió i conclusions	27
7. Referències bibliogràfiques	30
8. Resum Executiu	32
9. Annexos	36

El tractament de la independència de Catalunya a la premsa escrita

Treatment of Catalonia's independence in the press

Laura Alonso Muñoz (lau.alonso.munoz@gmail.com)

Grau en Periodisme - Universitat Jaume I – Curs 2013-2014

Tutor: Andreu Casero Ripollés

Resum: En aquest treball s'analitza el tractament que varen fer alguns diaris de referència, tant d'àmbit català com d'àmbit estatal, sobre la independència de Catalunya a les seves notícies. Es tracta d'un tema recent i, per tant, poc estudiat fins al moment, pel que ens va semblar interessant dur a terme aquesta investigació. En aquest sentit, els nostres objectius eren conèixer el grau de cobertura de cada mitjà, la tematització que havien fet del procés i l'evolució de l'enfocament atorgat a diversos ítems considerats d'especial rellevància en aquest tema. Així, s'han utilitzat tant la metodologia quantitativa, emprant una anàlisi del contingut, com la qualitativa, mitjançant una anàlisi del discurs. S'han estudiat dos períodes temporals d'especial rellevància per a aquest procés, la celebració de la Diada de 2012 i l'anunci del referèndum (2013), i cinc diaris: *l'Ara*, *La Vanguardia*, *El País*, *El Mundo* i *La Razón*. El que va implicar l'anàlisi de 319 notícies. Els resultats obtinguts han estat interessants i diversos. Així, hem pogut observar com quatre, dels cinc diaris analitzats, li han atorgat major cobertura a l'anunci de la consulta. D'altra banda, les fonts institucionals han estat les més utilitzades per la majoria dels diaris i hem observat com els diaris d'àmbit estatal són reticents al procés d'independència mentre que els catalans es mostren favorables a ella. Així, hem considerat que la ideologia en l'eix esquerra-dreta no ha estat determinant per al posicionament de cada diari sobre aquest tema, en el que si que influeix l'àmbit territorial de cadascun.

Paraules clau: agenda setting; opinió pública; anàlisi del discurs; anàlisi del contingut; diaris; independència de Catalunya.

Abstract: This paper analyses the treatment on the independence of Catalonia made by some of the most important Catalan and Spanish newspapers in their news. This is a recent issue and because of that, it has been rarely studied until the moment, so it seemed interesting to carry out this research. In this sense, our objectives were to determine the degree of coverage of each medium, how they define the agenda setting and the evolution of the focus given to various items, considered important for Catalonia's independence. For the analysis we have used quantitative methodology, using a content analysis, and qualitative methodology, doing a speech analysis. We have studied two periods of special significance for this process, the celebration of the Catalan National Day 2012 and the announcement of the referendum (2013), in five newspapers, *l'Ara*, *La Vanguardia*, *El País*, *El Mundo* and *La Razón*. This involves the analysis of 319 news. The results were interesting and diverse. As we have seen, four of the five newspaper analysed, have given more coverage to the announcement of referendum. Moreover, institutional actors were the most used by most of the newspapers and also we noticed that while Spanish newspapers are reticent to the independence

process, Catalans newspapers are favourable to it. For this reason, we considered that the ideology in the left-right axis hasn't been decisive for the positioning of every newspaper on this issue. Nevertheless the origin of each newspaper is what is really influent.

Keywords: agenda setting; public opinion; content analysis; speech analysis; press, independence of Catalonia.

---

1. Introducció

L'independentisme català ha anat adquirint cada vegada més rellevància al darrers anys. Segons l'últim baròmetre d'opinió política publicada pel Centre d'Estudis d'Opinió (CEO) de la Generalitat de Catalunya, i que fa referència al primer trimestre de 2014, el 45,2% dels enquestats desitjaria que Catalunya es convertís en un estat independent. L'evolució al llarg dels últims anys ha estat molt notable, i és que, des de l'any 2010, any en el que es va fer pública la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut, el nombre de persones que declaren la necessitat de que Catalunya tingui un Estat propi ha augmentat, aproximadament, un 30%. Un 57,6% dels enquestats afirma que votaria a favor a la primera pregunta (Vol que Catalunya esdevingui un Estat?) de la Consulta prevista per al 9 de novembre d'aquest any. I, dels que varen respondre 'sí', un 81,8% votaria a favor a la segona pregunta (Vol que aquest Estat sigui independent?). A més, un 45,1% considera que si Catalunya fos un país independent la vida dels catalans seria millor que la d'ara.

Aquests fets han permès que l'independentisme català hagi assolit una important repercussió mediàtica tant dintre com fora de Catalunya. Així, podem afirmar que aquest tema s'ha convertit en habitual dins dels mitjans de comunicació, tant estatals com autonòmics, i que esdevé encara més rellevant quan es tracta de dates històricament importants per a l'independentisme català, com per exemple, la Diada.

La informació periodística constitueix un recurs estratègic clau donat que són els mitjans de comunicació, a través de les notícies, els encarregats de la construcció social de la realitat. Aquestes informacions constitueixen un recurs cognitiu i simbòlic preferent per a moltes persones, que les prenen com a referents alhora de formar-se una opinió pròpia. Així, els mitjans de comunicació, es tornen

decisius alhora d'articular la realitat política i de formar l'opinió pública (Casero-Ripollés, 2009).

La comunicació de masses es troba dominada per un seguit de grups mediàtics amb interessos polítics i econòmics, essent el control de la comunicació una forma essencial d'exercir el poder. Aquesta manifestació del poder es construeix a través de la creació de significats que suposen la imposició d'unes definicions per damunt d'altres. Així, el poder transmet a la societat els seus discursos, que creen estereotips que la població interioritza (Van Dijk, 1993).

Donat que l'auge de l'independentisme s'ha produït recentment, el tema no ha estat massa estudiat i s'hi troben poques investigacions al respecte. Per tant, s'ha considerat que estudiar el tractament que fa la premsa, com a generador d'opinió pública, sobre l'independentisme català és rellevant i ompliria un espai buit fins al moment.

Aquest treball s'estructura en quatre parts. A la primera d'elles es trobarà el marc teòric al voltant del qual gira aquesta investigació. A la segona part es detallarà quina ha estat la metodologia d'anàlisi emprada. En tercer lloc es presentaran els resultats obtinguts després d'haver realitzat una anàlisi exhaustiva sobre determinats aspectes lèxics i discursius referents al tractament del tema de la independència de Catalunya en un seguit de diaris, tant d'àmbit estatal com autonòmic. I, finalment, es presentaran les conclusions estretes d'aquesta investigació. En primer lloc, l'augment en la cobertura informativa dels principals diaris espanyols i catalans sobre Catalunya que s'ha produït des de 2012. En segon lloc, s'ha pogut observar com diaris ideològicament enfrontats han seguit estratègies similars però amb la intenció d'aconseguir efectes sobre el públic totalment contraris, demostrant, així, la importància de la tematització per als mitjans de comunicació. Per últim s'ha pogut comprovar com les diferències ideològiques entre mitjans són determinants a l'hora d'enfocar un tema tan delicat com aquest.

2. Marc teòric

Al llarg de les últimes dècades els mitjans de comunicació s'han convertit en un dels agents més importants dins dels processos socialitzadors, arribant a ocupar un lloc privilegiat a la formació de significats i identitats. Podem afirmar que són ells els encarregats de la construcció social de la realitat, elaborant un mapa de la realitat que resulta de vital importància per a la conducta social de tots els ciutadans.

La premsa, la ràdio i la televisió tenen un fort impacte a la construcció dels imaginaris socials, tant grupals com individuals. Ens informen sobre tot el que passa al món, sobre quelcom que no coneixem directament i, per tant, influeixen en la nostra percepció de la realitat. Per tant, els mitjans de comunicació no només reflecteixen la realitat sinó que també influeixen en ella i la condicionen. Però no només són creadors d'opinió pública, sinó que també són l'escenari en el que es defineixen i es dirimeixen tots els problemes socials de l'esfera pública (Comas, 2008).

El concepte d'opinió pública es difícil de delimitar degut a la seva ambigüïtat. Si revisem la bibliografia sobre el tema trobarem definicions de tot tipus i, certament, cap podria ser qualificada com a incorrecta ja que la diferència versa en l'aspecte determinat en el que es centra cada autor. Però, tal com afirma Vincent Price, "que no existeixi una definició unívoca d'opinió pública i que resulti difícil establir quin és el seu origen, no significa que es tracti d'un concepte mancat de sentit o d'utilitat" (Price, 1994).

Una d'aquestes definicions és la proposada per D'Adamo et al., que defineixen la opinió pública com "la expressió de qualsevol col·lectiu que tingui capacitat de manifestar-se sobre un objecte d'origen públic o privat però d'exposició pública, en un àmbit socialment visible" (D'Adamo et al., 2007).

Les opinions no sorgeixen del no res, sinó que són fruit de diversos processos de formació i aquí els mitjans de comunicació hi tenen molt a veure. Walter Lippmann, al seu llibre *Public Opinion*, ja va dir que els mitjans de comunicació són una font primària, però no única, de les imatges que ens creem a les nostres ments, amb

les que s'arriben a formar la opinió pública. I aquests mitjans, quan ens transmeten la informació tendeixen a reduir la realitat a estereotips, el que fa que nosaltres, a les imatges mentals que ens creem, associem el problema a aquest estereotip (Rubio, 2009).

Malgrat que l'opinió pública pel fet de ser pública hauria de ser plural i hauria de contenir un gran número de punts de vista, la realitat és que la decideixen un grup petit, però molt poderós, de persones: aquelles que dirigeixen els mitjans de comunicació. La televisió, la premsa o la ràdio són els que determinen en què, en quins temes, ha de pensar la gent, mitjançant la seva selecció informativa.

Va ser el propi McCombs, junt a Donald Shaw, qui va donar nom a la teoria de *l'agenda setting*, o establiment de l'agenda, l'any 1972, per a referir-se la gran capacitat que tenien els mitjans de comunicació per a dirigir l'atenció de l'opinió pública cap a determinats temes, aquells que ells consideren més importants en cada moment.

“El públic utilitza aquestes pistes de rellevància que li donen els mitjans per organitzar la seva pròpia agenda i decidir, d'aquesta manera, quins són els temes més importants. I a força de temps, aquests temes on les informacions han posat l'accent es tornen també els més importants en la consideració pública. En conseqüència, l'agenda dels mitjans informativa, es torna en gran mesura, l'agenda pública. En altres paraules, els mitjans informatius estableixen l'agenda del públic. Aquest establiment de la rellevància entre el públic, situant un tema en el seu repertori de manera que es torni el focus de la seva atenció i el seu pensament – i, tal vegada, de la seva acció –, constitueix el nivell inicial en la formació de l'opinió pública” (McCombs, 2006).

L'establiment de l'agenda és un procés que afecta tant als temes sobre el que pensem com a la manera en la que pensem en ells. En aquesta situació, els mitjans seleccionen i destaquen determinats aspectes del tema, els que són considerats com a més rellevants, és a dir, enquadren la notícia. El concepte de *framing*, o enquadrament, fa referència al procés de selecció que fan els mitjans de comunicació sobre certs aspectes d'un tema, que seran presentats com els més importants i, per tant, emfatitzaran aspectes concrets dels fenòmens tractats. Els mitjans destaquen un problema i aporten una solució a aquest, que sovint

concorda amb la seva postura ideològica (D'Adamo et al., 2007; Castelló i Capdevila, 2012).

2.1. Els mitjans de comunicació i les identitats nacionals

Als mitjans de comunicació és on realment es formen les identitats públiques. La identitat és un dels més poderosos mecanismes de creació de sentit, degut al seu gran poder de representació. Tal com ho defineix Enric Castelló, quan parlem d'identitats “fem referència a la capacitat de conèixer-nos i reconèixer-nos a nosaltres mateixos, el que ens situa i ens dota de sentit; ens posa en context” (Castelló, 2008). Així, podem afirmar que les identitats són fruit de la interacció amb els demés ja que ens definim sempre en relació als “altres”.

“Les definicions de les identitats no es sustenten en el que són, sinó en el que s'explica d'elles” (Castelló, 2008). És per això que la multitud d'identitats existents, tant individuals com grupals, troben en els mitjans la seva principal plataforma d'expressió i interacció. A això, Sampedro l'anomena identitats mediàtiques i les defineix com “les formes de representació públiques presents en els continguts i els missatges dels mitjans de comunicació” (Sampedro, 2004).

Sens dubte, una de les identitats mediàtiques més controvertides és la identitat nacional, ja que aquesta té una doble naturalesa: cultural i política. Castelló, al seu llibre *Identidades mediáticas*, destaca que la condició nacional integra de forma inseparable ambdues vessants, donat que la nació política sempre implica algun tipus d'actuació al terreny cultural. Per tant, podem dir que la identitat nacional integra aspectes relacionats amb les identitats culturals (llengua, història, tradicions...) i les identitats polítiques. Cal destacar, però, que la formulació política es concreta amb el projecte de sobirania nacional que determina que tota formulació nacional implica un projecte de consecució, consolidació i perpetuïtat sobiranista.

Tot i això hi ha molts casos en els que caiem en el malentès de considerar l'estat com a sinònim de nació, quan en realitat s'ha de tenir en compte que la nació implica una formulació grupal que va més enllà d'una realitat administrativa (Castelló, 2008). L'exemple el trobem en el que està passant ara a Catalunya, que

exigeix al govern central la possibilitat de realitzar un referèndum perquè com a nació considera que necessita un estat propi, ja que per a molts catalans l'estat espanyol és, com ja hem dit, una mera realitat administrativa.

Com ja hem dit, els mitjans de comunicació tenen un gran poder de representació i són fonamentals per a transmetre al públic unes identitats o altres. Són ells els que amb els seus missatges determinaran com és vist un grup de persones o, en aquest cas, una identitat nacional concreta. Destacant uns aspectes o altres faran arribar al públic un punt de vista concret sobre aquesta identitat, i li diran en què ha de pensar i quins són els aspectes positius o negatius. Sens dubte, quelcom determinant que acabarà influint en la imatge mental que el públic es crearà sobre aquesta identitat nacional.

3. Disseny metodològic

3.1. Objectius

Aquesta investigació planteja sis objectius específics que permeten profunditzar en l'estudi de l'estructura informativa emprada per als diaris entorn al tema d'estudi.

- **O1.** Analitzar el grau de cobertura i rellevància que li han atorgat els mitjans de comunicació a diversos esdeveniments vinculats amb l'independentisme català.
- **O2.** Estudiar en quins temes s'han centrat cada mitjà segons la seva línia editorial.
- **O3.** Analitzar l'estructura de fonts que han utilitzats cada mitjà en la construcció de les notícies referents al procés independentista català.
- **O4.** Evolució de l'enfocament atorgat als principals actors del procés independentista als mitjans estudiats.
- **O5.** Evolució de l'enfocament que li han atorgat els mitjans de comunicació al procés de independència.
- **O6.** Evolució de la presentació d'ambdues parts del conflicte als diaris estudiats.

3.2. Hipòtesis

Tenint en compte aquests objectius i prenent-los com a referència, es plantegen les següents quatre hipòtesis específiques que verificarem posteriorment a la nostra anàlisi.

- **H1.** Els diaris amb opcions ideològiques contraposades li atorgaran un major grau de cobertura a aquests temes que la resta de mitjans.
- **H2.** En línies generals, tots els diaris li hauran atorgat una major cobertura als temes referents a la consulta, tot i que destacant uns aspectes o altres depenent de la seva línia editorial. Així, els mitjans espanyols més progressistes i els diaris catalans es centraran en la celebració d'un referèndum com a quelcom democràtic i positiu, mentre que els diaris amb una línia editorial conservadora molt marcada tendiran a destacar els aspectes negatius de la consulta.
- **H3.** Al tractar-se d'un tema eminentment polític és previsible que les fonts més utilitzades siguin les institucionals. És a dir, fonts provinents dels diferents governs o partits polítics.
- **H4.** Els diaris d'àmbit català presentaran el procés independentista, així com els actors polítics catalans implicats en aquest, de manera positiva. D'altra banda, els diaris estatals els presentaran de forma negativa, recalcant la il·legalitat del fet.

3.3. Tècnica

Els mètodes d'investigació es poden definir com els procediments emprats pels investigadors per a recollir informació amb l'objectiu de contrastar o verificar les hipòtesis prèviament proposades (Igartua i Humanes, 2004). Així, per al desenvolupament de la nostra investigació, hem decidit fer una anàlisi del contingut emprant metodologia quantitativa. I, mitjançant la metodologia qualitativa farem una anàlisi del discurs.

Taula 1. Resum del protocol utilitzat per a l'anàlisi del contingut

Variable	Valors associats	
1. Fonts utilitzades	1. Govern Espanyol	7. Societat Civil Catalana
	2. Govern Català	8. Societat Civil Estrangera
	3. Partits Polítics	9. Actors Econòmics i

	Epanyols	Empresarials Espanyols
	4. Partits Polítics Catalans	10. Actors Econòmics i Empresarials Catalans
	5. Actors Polítics Estrangers	11. Actors Econòmics i Empresarials Estrangers
	6. Societat Civil Espanyola	12. Altres
2. Tema principal	1. Actes Diada 2012	6. Precedents
	2. Consulta	7. Reaccions Polítiques Consulta
	3. Dret a decidir	8. Reaccions Polítiques Diada
	4. Economia	9. Relació Catalunya- Espanya
	5. Eleccions	10. Situació futur Estat Català
3. Paper de la independència	1. Principal	2. Secundari

L'anàlisi del contingut és una tècnica d'investigació que ens permet descobrir el rerefons dels missatges emesos pels mitjans de comunicació, ja que això ens permet conèixer la seva estructura i components. Aquesta ens permetrà saber com està fet un producte informatiu, de tal manera que podrem conèixer com funciona i, així, determinar quin pot ser el seu grau d'influència (Igartua i Humanes, 2004).

A la Taula 1 es mostren de manera resumida les principals variables, i les categories associades a elles, del protocol aplicat per a l'anàlisi del contingut. Els valors associats han estat definits de forma clara i concisa per a no donar peu a l'ambigüitat, de tal manera que cada unitat d'anàlisi només pogués pertànyer a una sola categoria. Tot i això, hem d'aclarir que el valor 'Altres' de la variable 'Fonts utilitzades' s'ha afegit per a encabir un ínfim percentatge de fonts i inclou a la policia, els serveis de emergències, TMB, etc.

La segona part de la nostra investigació es basa en l'anàlisi del discurs mitjançant l'aplicació de la metodologia qualitativa. Aquesta és més interpretativa i flexible i es centra en aprofundir en el contingut del discurs dels mitjans de comunicació i no en els efectes en la recepció per part del públic. D'aquesta manera, dins de l'anàlisi qualitativa proposada, la investigació es centrarà en el plànol contextual i en el plànol lèxic i discursiu, que ens permetrà determinar l'estratègia discursiva de cada diari sobre el nostre tema d'estudi (Casero-Ripollés, 2007).

3.4. Disseny de la mostra

Per a determinar la nostra mostra hem tingut en compte tres variables. En primer lloc, la variable temporal. Per a que el nostre estudi fóra realment representatiu es va decidir prendre dos moments claus per a l'independentisme català i estudiar les publicacions fetes uns dies abans i després de l'esdeveniment. Així, en primer terme, es va escollir la Diada de 2012 ja que va ser la més multitudinària fins al moment i va marcar un abans i un després en les aspiracions independentistes a Catalunya. Per a l'anàlisi de les notícies publicades durant aquest període es va decidir analitzar de l'11 al 15 de setembre de 2012, donat que durant aquest interval de temps els mitjans escollits tractaven en profunditat el tema. I, en segon terme, es va apostar per estudiar el moment en el que es va fer pública la data i les preguntes de la consulta, el dia 13 de desembre de 2013. Com no era un acte preparat, i els mitjans de comunicació no ho preveien, es va iniciar l'estudi d'aquest període el mateix dia 13 i es va prorrogar fins al 18.

En segon lloc, també es va tindre en compte la variable professional per a escollir quins serien els mitjans a analitzar a la nostra investigació. Es va escollir la premsa i es va determinar que només es tindrien en compte aquelles peces publicades a la versió en paper. D'aquesta manera s'acotaria la mostra ja que la incorporació de les edicions digitals dels diaris escollits faria inassolible aquest estudi.

La vessant ideològica és fonamental per al nostre treball i per això es va decidir escollir els mitjans segons la seva ideologia i no segons la difusió d'exemplars marcats per l'OJD. Així es varen tindre en compte tant l'eix esquerra-dreta com l'eix nacionalista marcats dins l'espectre polític. També es va determinar que, donat que el tema d'estudi fa referència principalment a Catalunya però és transcendent per a tot el conjunt del territori espanyol, s'escolliria una mostra representativa de diaris que es publicuessin tant a nivell estatal com autonòmic. Com a representació del diaris catalans es varen escollir el diari *Ara* i *La Vanguardia*. El primer, fundat recentment (2010) i amb una clara tendència nacionalista i d'esquerres. El segon, amb més de 130 anys d'antiguitat i habitualment associat al centre-dreta, pròxim a les tesis de Convergència i Unió.

En quant als diaris d'àmbit estatal es varen escollir tres, de tal manera que es representessin les opcions ideològiques majoritàries: esquerra, dreta i centre. Com a representant de l'esquerra mediàtica trobaríem *El País*, que segons diversos autors tendria a reafirmar les postures socialistes. El centre-dreta estaria copsat pel diari *El Mundo*, pertanyent al grup RSC, clarament conservador. I, per últim, *La Razón*, de tendència molt conservadora i afí al Partit Popular (Reig, 2011).

I, en tercer lloc, per acabar de concretar més la mostra, es va determinar que per a aquest estudi només serien vàlides aquelles peces, notícies, que foren bàsicament informatives. Per tant, queden fora de l'estudi les peces d'opinió que varen publicar aquests diaris durant les setmanes analitzades. Si bé, hem de matisar que sí que s'han tingut en compte aquelles peces considerades híbrides, com els reportatges o cròniques, ja que tot i que contenen una part interpretativa, la part informativa és majoritària.

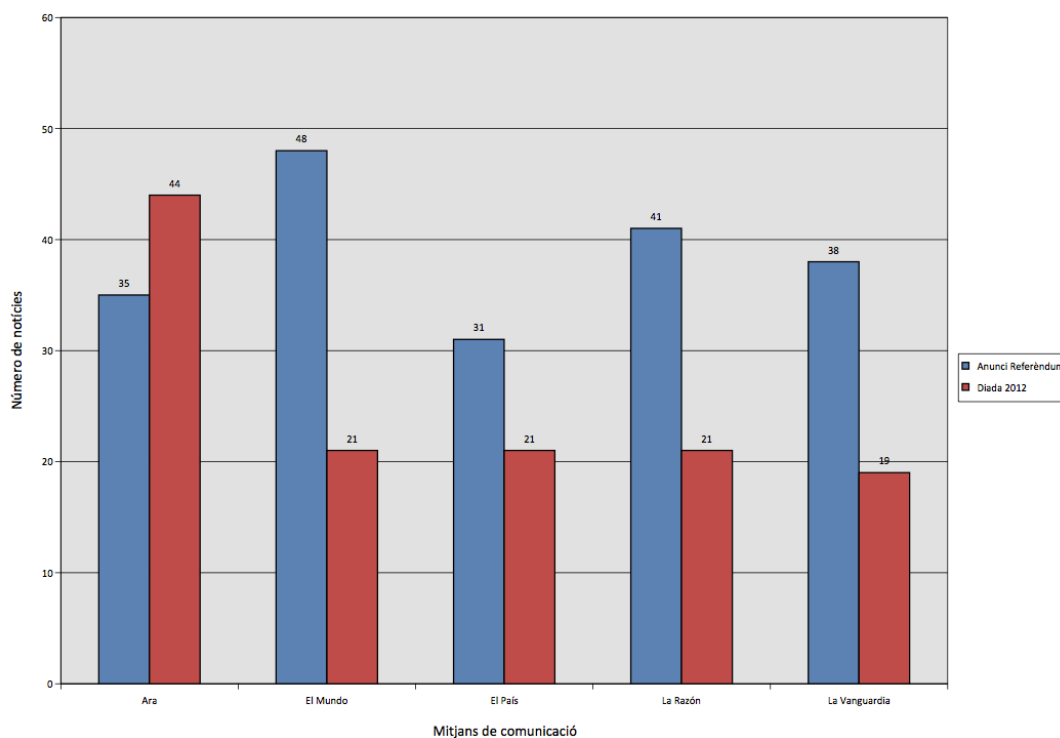
4. Exposició de resultats: Anàlisi del contingut

4.1. Cobertura informativa

La cobertura informativa és un bon indicador de la rellevància que li atorga un mitjà de comunicació a un tema determinat. En línies generals podem afirmar que tots els diaris analitzats han considerat la possible independència de Catalunya com un tema especialment rellevant. Dels 11 dies analitzats -5 per a la Diada de 2012 i 6 per a l'anunci del Referèndum d'independència- s'han extret un total de 319 notícies.

Pel que fa al número total de notícies publicades, és el diari *Ara* qui destaca amb un total de 79 peces. És, per tant, qui més importància li dona al tema. El segueix, de prop, *El Mundo*, amb un total de 69; després trobem *La Razón*, 62; *La Vanguardia*, 57; i, per últim, *El País* amb 52 notícies publicades.

Gràfic 1. Quantitat de notícies publicades per mitjà i període

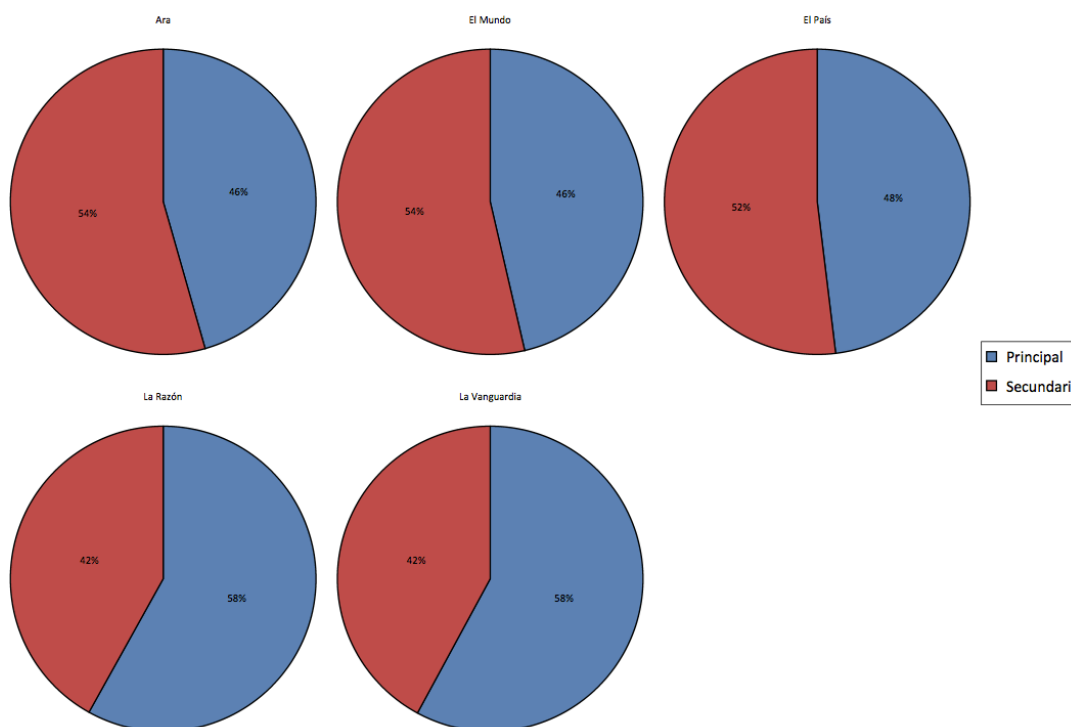
Com podem observar (Gràfic 1) *El Mundo*, *La Razón* i *La Vanguardia*, segueixen una estructura similar i varen donar més cobertura informativa a l'anunci del referèndum que a la Diada donant-li així la rellevància que no li varen donar anteriorment al tema. A més, podem interpretar que aquests mitjans s'han decantat per la vessant política vers la vessant social, que ha quedat reduïda a un número de peces publicades molt inferior. Així, podem dir que han decidit centrar-se en el diàleg entre ambdues parts –Espanya i Catalunya-. Hem de remarcar, però, que ens ha semblat interessant veure com el diari progressista *El País*, tot i seguir una estratègia similar a la dels anteriors diaris, és qui menys notícies publica i qui menys diferències entre períodes té.

D'altra banda, ens trobem amb el diari *Ara*, on clarament ja es donava importància al tema de la independència en la Diada de 2012, que es decanta per tractar el tema des de la vessant social. Podríem dir també des de la vessant sentimental si tenim en compte la multitud de fotografies que va publicar sobre la manifestació de l'11 de setembre, junt amb titulars com "Independència: primer acte".

Si tenim en compte quin és el paper que té la independència en les notícies analitzades podem observar (Gràfic 2) dues tendències. En primer lloc veiem com l'*Ara*, *El Mundo* i *El País* mantenen cert equilibri però presenten un número major de peces en les que la independència té un paper secundari. I, en segon lloc, *La Razón* i *La Vanguardia* presenten el cas contrari. Amb percentatges idèntics, el 58% de les seves peces té com a protagonista la independència. Pot semblar sorprenent que dos diaris tan allunyats ideològicament puguin seguir la mateixa estratègia però, més endavant, explicarem com, amb estratègies similars, un diari destaca els aspectes positius de la independència (*La Vanguardia*) i, l'altre, els negatius (*La Razón*).

Gràfic 2. Paper de la independència a les notícies analitzades (percentatge)

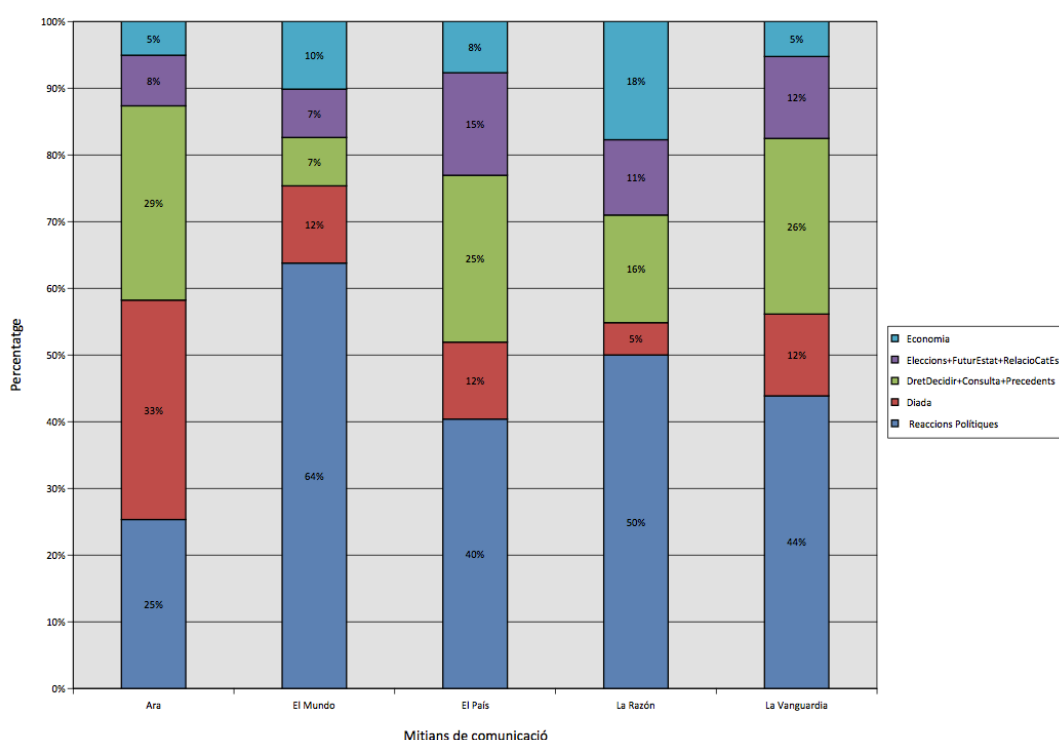

4.2. Agenda mediàtica

Respecte a la composició de l'agenda mediàtica dels diaris analitzats, hem pogut observar a la Taula 1 com les diverses notícies analitzades podrien ser encabides en deu temes. El Gràfic 3 ens mostra aquestes temàtiques agrupades per afinitats. Així, hem decidit, per exemple, agrupar totes les reaccions polítiques o tot allò que té a veure amb Catalunya com a nou estat. D'aquesta manera podem fer-nos una idea general sobre quina temàtica prefereix tractar cada mitjà.

El Mundo i *La Razón* presenten estratègies molt similars. Per una banda, a *El Mundo* el 63% de les peces publicades tracten les 'Reaccions polítiques' (tant de la consulta com de la Diada), mentre que el 16% les dedica a parlar sobre la 'Consulta' i els 'Actes de la Diada'. De nou, observem com la vessant polític impera i la social queda relegada a un segon pla. La vessant econòmica ocupa un 10% de les notícies d'aquest diari. Com es pot observar al Gràfic 3, les dades de *La Razón* són pràcticament iguals a les de *El Mundo*, amb la única diferència de que el primer li atorga encara més importància a l'aspecte econòmic (18%).

Gràfic 3. Temàtiques, agrupades, per mitjà (percentatge)

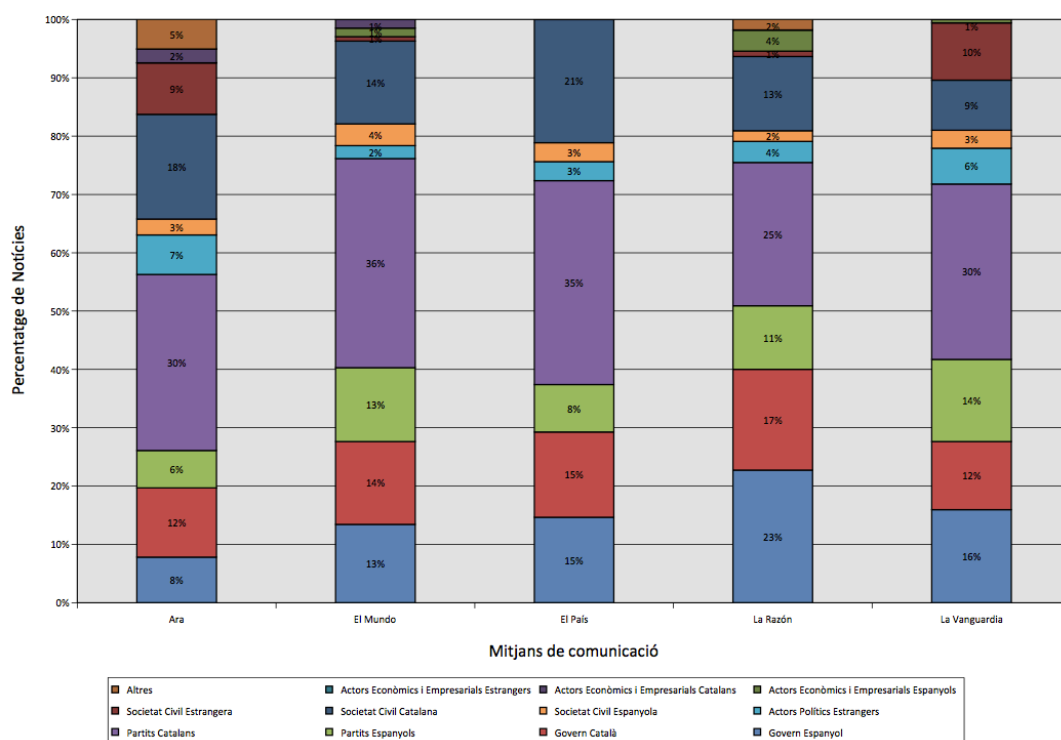

Per contra, l'*Ara* presenta dades totalment contraries i li dóna molta importància a la vessant social de l'independentisme. Així, observem que el 56% de les notícies que publica fan referència als 'Actes de la Diada' (33%) i a tot allò referent a la 'Consulta' (23%). Per tant, les reaccions polítiques queden en un segon terme i tan sols un 26% de les notícies tracten sobre això. D'altra banda *El País* i *La Vanguardia* segueixen estratègies semblants i pràcticament li dediquen la mateixa cobertura a la vessant social i a la vessant política, presentant percentatges molt similars.

4.3. Principals actors

Els resultats globals dels períodes analitzats confirmen que les fonts institucionals han estat les més consultades. Tot i això podem trobar algunes diferències entre diaris.

Gràfic 4. Fonts informatives utilitzades a cada mitjà (percentatge)

A *El Mundo* (78%), *El País* (76%), *La Razón* (80%) i *La Vanguardia* (78%) preval la consulta de fonts institucionals, destacant sobretot la utilització de fonts provinents dels partits polítics catalans¹. D'altra banda, la societat civil, ja sigui catalana, estrangera o espanyola, és consultada en aquests diaris al voltant del 20%, aproximadament, de les notícies, un percentatge molt allunyat de l'anteriorment comentat. També hem de destacar la importància que li dona el diari *La Razón* als actors econòmics i empresarials (4%), degut a que moltes notícies tracten la independència de Catalunya des de la vessant econòmica i que *La Vanguardia* és el diari que més ha citat a fonts provinents de la societat civil estrangera.

¹ Aquestes dades poden ser consultades al gràfic 12 de l'annex

D'altra banda, trobem el plantejament del diari *Ara*, que dista del de la resta de mitjans. Així, tot i que el percentatge de fonts oficials consultades és prou elevat, un 63%, el percentatge de fonts provinents d'actors socials també és superior a la dels altres diaris i ronda el 30%. A més, igual que a *La Vanguardia*, el percentatge d'actors civils estrangers és del 9%, una xifra prou elevada si ho comparem amb la resta. Això és degut a que es centra molt amb els precedents existents al món i els compara amb el cas català.

5. Exposició de resultats: Anàlisi del discurs

5.1. Pla contextual: Dos moments claus per al moviment independentista

El context és una dimensió essencial en tant que pot condicionar enormement la descodificació de la informació. Per a que el públic pugui recrear mentalment un esdeveniment o entengui una problemàtica és necessari que tingui uns coneixements previs que l'ajudin a descodificar el missatge emès pels mitjans de comunicació. En aquest sentit el context és fonamental, ja que pot determinar la comprensió que se'n fa del tema (Van Dijk, 1993).

En el pla contextual d'aquest treball destacarem dos moments fonamentals per a entendre l'auge de l'independentisme a Catalunya i que varen captar l'atenció dels mitjans que van situar ràpidament el tema a l'agenda pública:

- La Diada de 2012, la més multitudinària fins a la data. L'11 de setembre de 2012, Barcelona va acollir a més d'un milió i mig de catalans que demanaven la sobirania per a Catalunya. La manifestació, que va col·lapsar la Ciutat Comtal, va suposar un punt d'inflexió en les relacions entre Catalunya i Espanya donat a que el President de la Generalitat, Artur Mas, va decidir fer seves les peticions d'independència del poble català. El govern català va començar a negociar amb l'espanyol la situació de Catalunya al considerar que s'estava cometent un greuge comparatiu, econòmicament parlant, amb la resta d'autonomies.
- El 13 de desembre de 2013, moment en el que es fan públiques la data i les preguntes del futur referèndum d'independència. El govern català i la major part de l'oposició es posaren d'acord per a pactar la data i les preguntes de la consulta independentista que s'havia promès mesos abans. Això va

tensar les relacions entre Catalunya i Espanya, que no passaven pel seu millor moment. Molts consideren aquest moment com el punt i a part definitiu.

5.2. Pla lèxic i discursiu

En aquest apartat s'analitzaran dues coses. En primer lloc, el llenguatge que utilitzen els mitjans per a referir-se al procés independentista català i, en segon lloc, les estratègies discursives que utilitza cada mitjà per a configurar la identitat dels principals actors implicats i la de les dues parts implicades.

5.2.1. Presentació dels principals actors: Mas Vs. Rajoy

En línies generals trobem quatre estratègies. La que segueix *La Razón*, que considera que el president del govern espanyol està actuant perfectament, mentre que Artur Mas no sap que fer. La de *El Mundo*, que creu que cap dels dos presidents està actuant com cal. La de *La Vanguardia* i *l'Ara* que consideren que Mas ho fa be, però Rajoy no s'assabenta de res. I la de *El País*, que es mostra neutral i intenta no qualificar-los en excés, tot i que en moments puntuals ressalta determinades qualitats dels dos líders.

El Mundo considera que el govern espanyol no està fent front a aquesta qüestió de forma contundent i que no varen escoltar el govern català. Per exemple:

- (1) La reacció del Govern [espanyol] a la manifestació i al missatge de Mas va ser tèbia (*El Mundo*, 13/09/2012).
- (2) La conferència de Mas, interpretada per Barcelona com a colofó al pols al Govern [espanyol] que va començar amb la gran manifestació durant la Diada, va ser poc menys que ignorada per l'equip de Rajoy (*El Mundo*, 15/09/2012).

Quan parla d'Artur Mas fa referència a que s'ha abocat a una "deriva independentista" i diu que l'anunci de la consulta és tan sols un "órdago independentista", amb el que volen fer referència a que Mas està desafiant al govern espanyol amb la possible independència de Catalunya si aquest no escolta les seves peticions. També destaca en algunes notícies que el líder català és vist pels seus com un heroi.

La Razón considera que el govern espanyol fa be no contestant a Artur Mas i fins i tot ignorant-ho. A més realça la figura de Rajoy en diverses ocasions, destacant, per exemple, que va tindre “una resposta excepcional concorde a la contundència del contingut de les seves declaracions” (*La Razón*, 13/12/2013), o “Rajoy taxatiu davant aquest desafiament” (*La Razón*, 13/12/2013). En quant a Mas creu que és un irresponsable proposant la independència en aquest moment i atacant a Espanya, quan Catalunya és una de les Comunitats Autònomes més endeutades de tot l'Estat. A més, determina que s'ha deixat portar per partits amb una tradició clarament independentista, com ERC o la CUP.

- (3) Artur Mas va iniciar ahir el seu viatge cap a enlloc després de tancar l'acord entre CiU, ERC, ICV i CUP per a sotmetre a votació el 9 de novembre la següent pregunta...” (*La Razón*, 13/12/2013).

El diari *Ara* i *La Vanguardia* consideren que Mas ha fet seu el clam independentista, destacant que per fi ha escoltat a la societat catalana. A més, realcen el seu caràcter dialogant. En quant a Rajoy, consideren que no s'està assabentant del que passa a Catalunya i que no està tenint en compte els desitjos de gran part de la població, posant l'accent en la seva negativa al diàleg, tal com es pot veure a aquest titular: “Rajoy es mostra implacable: <<La consulta no es farà>>” (*Ara*, 13/12/2012). En quant a la consulta, els diaris catalans destaquen que és la passivitat i el bloqueig de Madrid el que empeny a alguns partits tradicionalment no independentistes a pactar la consulta i a demanar el doble sí al seu electorat.

- (4) Rajoy es nega a dialogar amb Mas sobre la consulta. Mínima predisposició de Mariano Rajoy a reprendre el diàleg amb Artur Mas. El president espanyol torna a advertir que no negociarà res relacionat amb la consulta, i el Govern ho veu “insostenible” (*Ara*, 18/12/2013).

El País es mostra més neutre que la resta de diaris. Tot i això, podem dir que enalteix la capacitat dialogant del president de Catalunya. A més, el diari progressista repeteix en diverses ocasions que Artur Mas sempre ha estat clar en les seves peticions, remarcant que coneixia perfectament quines podien ser les conseqüències dels seus actes.

- (5) El president català havia deixat clar que l'absència d'acord sobre la consulta entre el bloc favorable a la mateixa significava el final del procés i, probablement, de la seva carrera política (*El País*, 13/12/2013).

En quant a Rajoy, en un primer moment (durant la setmana de la Diada) és presentat com una persona que vol passar desapercebuda i que no vol escalfar més els ànims perquè el tema de l'independentisme de Catalunya li és aliè.

- (6) Rajoy no farà res front al moviment independentista, és un món que li és completament aliè, que no considera un interlocutor vàlid i que inclús el president tendeix a menystenir [...] (*El País*, 12/09/2012).

En canvi, quan es refereix a la figura del president del govern espanyol una vegada el govern català ha pactat el dia i la data de la consulta, ho fa sempre destacant la seua fermesa a l'hora de no voler modificar la Constitució ni permetre el referèndum independentista. *El País* també es fa prou ressò de la unió de Rajoy i Rubalcaba per a "derrotar" el pla d'Artur Mas quan arribi al Congrés, tal com va succeir amb el 'Pla Ibarretxe'.

5.2.2. Presentació del procés d'independència

En aquest apartat tractarem tres aspectes claus de com els mitjans de comunicació estudiats han presentat el procés independentista català. La denominació és el primer acostament del diari per a determinar si consideren legítima o no, la possible independència de Catalunya. Per últim, tractarem aquells temes que els diaris consideren conflictius en la relació entre Catalunya i Espanya.

5.2.2.1. Denominació

A l'hora d'estudiar el tractament mediàtic de la independència ens ha semblat interessant analitzar les diverses maneres que tenen els diaris per a anomenar aquest procés i això ens ha permès observar que hi ha moltes diferències entre diaris. A més, hem pogut corroborar que la ideologia de cada mitjà influeix, i molt, en aquest aspecte.

La Taula 2 ens mostra les diverses denominacions que utilitza cada mitjà, que tal com podem observar, disten molt unes d'altres. Veiem, doncs, com els diaris

catalans es decanten per ressaltar amb les denominacions utilitzades la legalitat del procés, mentre que els diaris conservadors estatals fan totalment el contrari i es decanten per utilitzar termes negatius. *El País*, de nou, es situa entre ambdues postures.

Taula 2. Principals maneres d'anomenar el procés independentista català

Ara	La Vanguardia	El País	El Mundo	La Razón
Consecució de l'estat propi	Qüestió catalana	Referèndum secessionista	Desafiament sobiranista nacionalista	Deriva sobiranista
Dret de Catalunya a la independència	Desafiament [democràtic] català	Consulta d'autodeterminació	Consulta secessionista	'Órdago' sobiranista / separatista
Dret a decidir	Dret a l'autodeterminació	Consulta sobiranista	Referèndum secessionista	Desafiament independentista
Procés sobiranista	Consulta sobiranista		'Órdago' independentista	Problema català

L'*Ara* i *La Vanguardia* consideren legítim que Catalunya vulgui ser independent i així ho demostren les seves paraules. De nou observem com la vessant social és fonamental per a aquests dos diaris ja que la majoria dels termes que utilitzen, com dret a decidir o dret a l'autodeterminació, fan referència a la voluntat d'un poble, d'una nació, per a ser lliure i aconseguir un estat propi. Per tant, que els catalans vulguin decidir el seu futur mitjançant un referèndum es veu com un dret i no pas com una amenaça, és a dir, com un procés promogut pel poble i no per les elits polítiques.

Per contra, els diaris conservadors veuen aquest procés d'una forma diferent i volen deixar constància de la confrontació existent entre Catalunya i Espanya. Utilitzen molt el terme secessionista, que la RAE defineix com l'acte de separar d'una nació part del seu poble i territori. Es recalca, doncs, que Catalunya vol separar-se de l'estat espanyol i no es contempla en cap de les seves denominacions que els catalans tinguin dret a decidir el seu futur. La paraula desafiament també és comú en els dos diaris. Quan parlem de desafiament estem fent referència, segons la RAE, a rivalitat i competència; per tant, de nou, tornem a observar com els dos mitjans es decanten per mostrar la rivalitat entre Catalunya i

Espanya, fent èmfasi en que són els catalans els que competeixen amb la resta de ciutadans per tal d'aconseguir la independència. A més, per al diari *La Razón* aquest procés és vist, fins i tot, com un problema que cal solucionar o com la deriva dels catalans, que han perdut el seu rumb i no saben on estan.

El País, es troba entre les dues postures anteriorment comentades i, mentre a vegades destaca que és un procés democràtic fruit de la voluntat d'un poble sobirà per a expressar la seva opinió, d'altres parla de referèndum secessionista i deixa entreveure la il·legalitat del procés.

5.2.2.2. Legitimitat del procés

La denominació del procés ha deixat entreveure si els diaris analitzats el consideraven legítim, i per tant legal, o no. Per tant, aquest apartat es troba molt lligat a l'anterior i les estratègies observades a tots els mitjans són similars a les anteriors.

Els diaris conservadors veuen clarament il·legal la celebració d'un referèndum a Catalunya i així ho expressen en la majoria de notícies analitzades. *El Mundo* repeteix en nombroses ocasions la paraula 'il·legal' quan parla del procés. Així, per exemple, el dia 14 de desembre de 2013 la portada d'aquest diari va ser: "La Generalitat es vanaglòria de que elabora ja el cens per al 9-N. Joana Ortega revela que 20 funcionaris treballen ja per a la consulta il·legal" (*El Mundo*, 14/12/2013). Aquest mateix dia, en pàgines interiors, es produeix la deslegitimació del procés en diverses ocasions. A més, en algunes notícies fa referència a articles de la Constitució que desmenteixen que el govern català tingui dret a celebrar una consulta ja que no comptaria amb les competències necessàries per a fer-ho.

D'altra banda, *La Razón*, porta l'estratègia de la deslegitimació del procés independentista al límit, reiterant en diverses ocasions que el procés és inconstitucional i destacant que el govern espanyol aplicarà l'article 155 de la Constitució i suspensarà l'autonomia catalana per incompliment de les seves funcions. En un dels articles publicat el dia 14 de desembre de 2013 remarca que

la proposta de Mas no ha fet sinó que unir a totes les forces polítiques i a tots aquells garants de la Carta Magna.

- (7) Si alguna cosa ha aconseguit el president de la Generalitat, Artur Mas, amb el seu desafiament sobiranista és posar als constitucionalistes en contra seva. Destacats dirigents polítics de tots els colors i ideologies varen mostrar el seu rebuig al referèndum proposat per la Generalitat (*La Razón*, 14/12/2013).

Mentre, *El País*, a priori, decideix no decantar-se per determinar a les seves notícies si la independència de Catalunya és o no legal. El paraigua² que gasten, per exemple, fa referència a la manera d'encaixar Catalunya dins de l'Estat espanyol: "L'encaix de Cataluña a España". Tot i això, si analitzem detalladament les diverses peces trobem que consideren que una possible independència de Catalunya no seria constitucional. Així, a la peça publicada el 13 de setembre de 2012, titulada "L'impossible encaix constitucional" es destaca que sense reformar la Constitució seria impossible dur a terme les propostes d'Artur Mas. En aquest cas reafirmen la posició amb testimonis de diversos juristes. Hem de destacar també que quan tracten el tema de la Diada es fa des d'una vessant negativa, tant en sentit econòmic com polític, en la que considera que s'està vivint un moment massa convuls com per a radicalitzar el discurs independentista. Així, el paraigua que emmarca el tema és: "Una Diada en plena crisis". A més, durant les nombroses peces que publica el diari generalista espanyol quan es parla de la Diada es fa referència a "pols" (de Mas a Rajoy), "radicalisme de l'Executiu català" o "explosió secessionista".

El diari *Ara* i *La Vanguardia* es situen a la mateixa línia, donant a entendre que la independència de Catalunya significa la "voluntat d'un poble" i destacant que aquesta respondria al "dret a l'autodeterminació" d'un poble lliure i democràtic. Per tant, veuen com a legítim aquest procés perquè consideren que és el que el poble català desitja. També es fan ressò de les paraules de Rajoy recalcant que utilitzarà la Constitució i el Tribunal Constitucional per a parar la consulta, argument que desmunten incloent testimonis de juristes de reconegut prestigi que afirmen que la consulta seria legal. També mostren diversos testimonis d'actors europeus que defenen la incorporació de Catalunya a la UE com a quelcom possible.

---

² Conegut com 'cintillo' en castellà

- (8) Dos pares de la Constitució neguen que la Carta Magna prohibeixi la consulta. [...] El prestigiós constitucionalista recordava ahir que l'encaix de Catalunya dins del mapa autonòmic no és fruit de la Constitució, a on no figuren ni el nombre de comunitats, ni el seu nom, ni el nombre de competències que tenen (*La Vanguardia*, 17/12/2013).

5.2.2.3. Eixos del conflicte

Com ja hem vist amb anterioritat, cada diari tracta uns temes o altres depenent de l'aspecte que vulgui destacar del fet en qüestió, cosa que, per altra banda, té molt a veure amb la seva línia editorial i en com vol que els seus lectors entenguin, en aquest cas, el procés independentista català. Així, ens trobem amb que hi ha dos eixos principals de conflicte: l'economia i la incorporació del futur estat català a la Unió Europea. També podem destacar un tercer eix que ocuparia un lloc marginal, i que per això tractarem molt breument: el futbol.

L'economia és un tema essencial per al diari *La Razón*, que és el diari que més peces li dedica a aquest tema (un 18% de total, tal com mostra el Gràfic 3). Totes les notícies que publica fan referència a la inviabilitat econòmica d'una possible Catalunya independent i a la situació actual de la Comunitat Autònoma, a la que qualifica com "una de les més endeutades de tot l'estat espanyol".

- (9) La Generalitat gasta 500 milions a l'any en promocionar el nacionalisme. "Ambaixades", mitjans, llengua i estudis quasi no pateixen retallades (*La Razón*, 11/09/2012).
- (10) El cost de l'adéu a Espanya: 40.000 milions (*La Razón*, 13/09/2012).
- (11) Un "estat independent" en fallida. Menys PIB, més atur i un deute impossible de finançar (*La Razón*, 15/12/2013).

D'altra banda, *El País*, *El Mundo* i els dos diaris catalans, troben secundària l'economia. Tot i això, en les peces ON tracten aquest tema, es centren especialment en el bloqueig que fa el Partit Popular català als pressupostos de la Generalitat. Cap d'aquests diaris analitza si Catalunya podria o no independitzar-se tenint en compte la vessant econòmica.

(12) El PP podria bloquejar fins al gener l'aprovació dels pressupostos (*Ara*, 14/09/2013).

(13) PP i C's frenen els comptes del Govern per la consulta (*La Vanguardia*, 18/12/2013).

(14) Camacho vol parar els comptes de la secessió (*El Mundo*, 17/12/2013)

La possible incorporació d'un futur estat català a la Unió Europea també és un eix en el que els diaris no es posen d'acord. *La Vanguardia* i *l'Ara* en parlen prou sobre aquest tema, destacant la viabilitat de la incorporació d'una Catalunya independent a Europa i posant l'accent ens els precedents existents al món, com Puerto Rico, Escòcia o el Quebec.

La Razón, *El Mundo* i *El País* afirmen a les seves notícies que la UE li tanca la porta a Catalunya i, per tant, un futur estat independent seria, tan sols, un tercer estat, al que no se li aplicarien els tractats. En el cas de *La Razón* s'emfatitza molt que Catalunya no es pot comparar a Escòcia i es repeteixen en nombroses ocasions les mateixes declaracions de Herman Van Rompuy, president del Consell Europeu, reiterant el seu suport a la "unitat d'Espanya". *El País* i *El Mundo* deixen les paraules del dirigent europeu en un segon lloc i només el diari del Grup Prisa menciona el cas escocès.

Per últim, el futbol també ha resultat un eix conflictiu tot i que és tracta marginalment als mitjans estudiats. Destacar que tots fan referència a que el F. C. Barcelona jugaria a la lliga espanyola si Catalunya fos independent i prenen a l'ex entrenador del Barça, Josep Guardiola com un referent independentista. Només el diari *Ara* aposta per la vessant emocional del futbol i destaca que el Barça sempre ha estat un club que ha simpatitzat amb la independència.

5.2.3. Presentació de les dues parts: Catalunya Vs. Espanya

La presentació de les dues parts, Catalunya i Espanya, per parts dels diaris analitzats, coincideix amb la presentació que fan dels dos principals actors implicats en el procés (Mas i Rajoy). Així, els diaris catalans destaquen que Catalunya és un clam i vol ser escoltada, però Espanya només els agreuja i no els fa cas. Els diaris conservadors es decanten per fer-se ressò de que Espanya

busca la unitat mentre Catalunya vol trencar-la, sobretot fent èmfasi en el 'simposi' celebrat els dies 12, 13 i 14 de desembre de 2013. I el diari *El País* accentua el fet de que el diàleg entre ambdues parts està trencat.

La Razón, considera que Espanya està actuant correctament, intentant fent front a aquesta crisi generada per Catalunya, que està comportant-se egoïstament, sense pensar que l'Estat es pot veure greument afectat per aquestes turbulències polítiques. Destaca també la nombrosa quantitat de notícies que tracten la unitat entre Govern i oposició en la seva postura envers Catalunya. Podem afirmar que, per al diari conservador Espanya té una actitud dialogant, positiva i d'ajuda mútua amb Catalunya mentre que aquesta la menysprea i l'odia. Presentem dos exemples:

(15) Un llistat de greuges amb absoluta falta de rigor. El congrés de l'odi a Espanya sosté que hi ha una animadversió històrica de tots els espanyols de qualsevol partit cap a Catalunya. [...] Per a sustentar aquest argument no fa falta enumerar nous estudis, sinó enumerar un darrere l'altre els greuges històrics que el nacionalisme maneja amb aflicció, inclús amb atàvic rancor. [...] Res provinent d'Espanya va ser valorat positivament... (*La Razón*, 13/12/2013).

(16) [...] un missatge dirigit als catalans en el que el govern central els garanteix que la "irresponsabilitat" de la Generalitat i dels partits que propugnen un referèndum independentista [...] no suposarà per part seva decisions que perjudiquin als seus serveis públics, als seus proveïdors o al conjunt dels ciutadans d'aquesta Comunitat Autònoma (*La Razón*, 13/12/2013).

El Mundo segueix la mateixa tendència i recalca en diverses ocasions que el govern espanyol, junt amb gran part de l'oposició, es troben units i tenen clar que la consulta no es celebrarà. Remarquen també que la unitat d'Espanya es troba en perill per culpa de Catalunya, destacant que malgrat que el govern català digui que els independentistes són ja una majoria això no és cert. Per a demostrar que no hi ha un gran recolzament a aquesta postura per part dels catalans s'ajuden d'enquestes pròpies que conclouen que els independentistes perdrien la consulta perquè el 'sí', no seria l'elecció majoritària.

Com anteriorment hem vist, *El País* navega entre la indecisió i la neutralitat i no es posiciona de manera clara per cap de les parts. Tot i això, destaca en diverses ocasions que les negociacions entre les dos parts són inexistents i deixa entreveure en alguna de les peces publicades com Espanya dóna per perduda a Catalunya.

(17) [...] és un nou intent de la Generalitat per a que el Govern [espanyol] es senti a la taula de les negociacions, encara que no sigui per parlar de la independència, sinó d'una millora substancial de l'autogovern i el finançament. No obstant això, Govern i Generalitat tenen tallada la via de la negociació política. Ho exemplifica el fet de que a la Generalitat ningú va informar el Govern sobre el contingut de les preguntes abans de que Artur Mas les presentés en una conferència de premsa (*El País*, 13/12/2013).

Destacar també que considera que, de la mateixa manera que ho fan els diaris conservadors, també utilitza enquestes pròpies per a demostrar que tot i que la societat catalana desitja un canvi, la independència no és la solució més aclamada.

La Vanguardia recalca el fet de que Catalunya, farta del tracte que li processa España, ha decidit dir prou i demanar un canvi. "Catalunya diu prou" o "Catalunya es mobilitza més que mai per la independència" (*La Vanguardia*, 12/09/2012), són alguns dels titulars que encapçalen les portades i pàgines interiors els dies posteriors a la celebració de la Diada. En quant a la celebració de la consulta ressalta el fet de que el govern espanyol no vulgui col·laborar amb Catalunya i li posi les coses difícils en contrast amb el que han fet els executius d'altres països que sí han facilitat les coses, com va succeir amb Escòcia. A més, el diari català considera que ja era hora de que Catalunya pogués decidir.

(18) Tres cents anys després d'una de les derrotes més doloroses de la història, Catalunya podrà reescriure el seu destí amb una consulta que sembla més previsible en el seu desenllaç que en les seves opcions de fer-se realitat (*La Vanguardia*, 15/12/2013).

L'Ara segueix la mateixa línia que *La Vanguardia* tot i que centrant-se en la vessant social. Considera que el poble català va parlar el dia de la Diada i va

demostrar que volia la independència degut a tots els greuges soferts per part d'Espanya. En aquest sentit, el diari català lamenta que Espanya no escolti al poble sobirà de Catalunya i recalca que els qui si ho fan són la resta de països del món. En quant a la consulta es decanta clarament pel doble sí i determina en diverses ocasions que la possible independència de Catalunya no trencaria la unitat espanyola, establint que mentre el govern català apel·la a l'espanyol per la negociació aquest la defuig. Destaca també que és Espanya, amb les seves negatives, qui realment està fent independentista Catalunya.

6. Discussió i conclusions

L'anàlisi empírica de la mostra sotmesa a estudi ens permet descriure detalladament certs aspectes claus de la cobertura i el tractament del procés independentista català. A partir dels resultats obtinguts podem extraure les següents afirmacions i verificar les hipòtesis plantejades a l'inici d'aquesta investigació. Tot i això, hem de matissar que aquesta investigació compta amb algunes limitacions degut al poc temps disposat per a realitzar l'anàlisi. Així, aquesta treball podria ser millorat si, a més de les peces informatives, també s'analitzaren les peces d'opinió, ja que és en elles on realment s'observa la ideologia d'un mitjà i on les expressa obertament. Un augment dels períodes estudiats també enriquiria la nostra anàlisi.

En primer lloc hem pogut comprovar com els diaris *Ara*, *El Mundo* i *La Razón* són els que més rellevància li han donat al tema si tenim en compte el número total de notícies publicades durant els períodes estudiats. Per tant, són els diaris amb la línia ideològica més marcada, els que més importància li atorguen al tema.

Això ens porta a la verificació de la segona hipòtesi proposada. Malgrat que a priori pensàvem que tots els diaris donarien un major grau de cobertura informativa als temes referents a la consulta, hem pogut constatar que el diari *Ara* és l'excepció, ja que publica un 12% més de notícies sobre la Diada que sobre l'anunci del referèndum. Això pot ser degut a que, en primer lloc, la Diada incorpora un gran nombre d'actes que el diari català ha decidit cobrir en la seva totalitat. En segon lloc, perquè li atorga un notable pes a la vessant social de la independència, centrant-se molt en allò que té a veure amb la població més que

en la pròpia discussió política. A més, hem de matissar, que aquest diari des dels seus inicis sempre li ha donat una gran importància al tema de la independència de Catalunya i, per tant, no és d'estranyar el gran nombre de notícies publicades pel mitjà referents a aquest tema.

La resta de diaris sí ofereixen un major grau de cobertura a l'anunci del referèndum, però mentre els diaris conservadors pràcticament només tracten la vessant econòmica i política de la independència, *El País* i *La Vanguardia* tracten per igual aquestes dues vessants i la social. Per tant, observem com la tematització que fan els mitjans és fonamental per a orientar al lector ideològicament. Així, podem dir que aquests quatre diaris no li havien donat la importància merescuda al tema fins que es va fer l'anunci del referèndum. És a dir, aquest fet va provocar un increment general de la cobertura informativa d'aquests diaris envers a aquest tema.

Això ens porta a recordar les paraules de Bernard C. Cohen: "La premsa no té massa èxit en dir a la gent què ha de pensar, però sí ho té en dir als seus lectors sobre què han de pensar", paradigma de la teoria de l'*agenda setting* (Rubio, 2009). La nostra investigació ens ha dut a corroborar que tal com ja havien demostrat altres autors anteriorment, alguns dels quals citats al nostre marc teòric, els mitjans de comunicació, mitjançant l'establiment de l'agenda, li diuen al públic sobre quins temes han de pensar i formar-se una opinió. Es tracta de quelcom que recolzen amb l'enquadrament de les notícies en el que, en el nostre cas els diaris, emfatitzaran uns ítems sobre altres depenent de la seva línia editorial.

Pel que fa a les fonts destaca, novament, el diari *Ara*, que es demarca de la resta de diaris. Tot i tractar un tema eminentment polític, més de la meitat de les fonts que consulta provenen de la societat civil, ja sigui espanyola, catalana o estrangera. La resta de mitjans es decanten per utilitzar fonts institucionals. Destaca la posició de *La Razón*, que és el diari que més es centra en els temes econòmics i, per tant, qui més actors econòmics i empresarials consulta.

Respecte a la presentació del procés d'independència hem pogut constatar que els diaris catalans tenen una visió molt més positiva i democràtica que la que

tenen els diaris d'àmbit estatal. Així, tant a *La Vanguardia* com al diari *Ara* les notícies publicades fan referència als aspectes positius de la possible independència de Catalunya, com per exemple, la millora econòmica o la millora en la qualitat de vida dels catalans. A més, ambdós diaris reafirmen les seves postures fent-se ressò del que publiquen els mitjans internacionals, posant exemples d'altres països i buscant testimonis que demostrin que la independència seria possible, de la mateixa manera que seria viable que Catalunya entrés a formar part de la UE com a nou estat. Això fa que presentin a Catalunya i a Artur Mas com els bons i a Espanya i a Mariano Rajoy com els dolents en aquest procés.

El Mundo i *La Razón* han optat per la postura contrària: la de considerar la independència com a quelcom negatiu, tant per a Catalunya com per a la resta de l'estat espanyol. Els dos mitjans es centren sobretot en la vessant econòmica i consideren que no és el moment de fer aquestes reclames per part del govern català, al creure que els seus arguments són fal·laços i al determinar que essent una de les Comunitats Autònomes més endeutades i havent demanat diners a l'Estat no té dret a reclamar res. Consideren que el govern d'Artur Mas s'està fent el màrtir per tal de guanyar vots i li ho retreuen en diverses ocasions. A més, reforcen la seva postura mitjançant la publicació d'enquestes pròpies que reafirmen que en cas de que es celebrés un hipotètic referèndum el resultat seria negatiu, desmentint així les enquestes del CEO.

D'altra banda, *El País*, no es decanta per cap de les postures anteriors i navega entre dues aigües, almenys pel que respecta a les peces de caràcter merament informatiu. Per una banda, amb comparació amb la resta de mitjans, no li dona massa cobertura al tema, restant-li així importància, i en un primer moment no és posiciona ni a favor ni en contra. Però d'altra banda, alguna de les maneres que utilitza per anomenar el procés denoten que no ho considera democràtic ni viable, quelcom que reafirma a les peces d'opinió (que no hem analitzat detalladament), clarament contràries al procés d'independència.

Per tant, hem pogut constatar que en el nostre cas la ideologia, fixada per l'eix esquerra-dreta és important per a marcar l'agenda i per a determinar alguns

aspectes com a prioritaris, però no per al posicionament dels mitjans respecte al tema de la independència. D'aquesta manera, el que realment ha estat decisiu ha estat el lloc de publicació del diari, ja que els diaris d'àmbit estatal s'han mostrat clarament contraris al procés, independentment de la ideologia, i els d'àmbit català, tant d'esquerres com de dretes, han estat favorables.

Després de la realització d'aquesta investigació hem constatat com els diaris analitzats han servit de plataforma d'expressió i interacció de la identitat nacional catalana. Com hem vist, aquesta identitat mediàtica ha estat presentada com a negativa per part dels mitjans estatals, mentre que els catalans l'han presentat com una formulació nacional, que implica la consecució i consolidació sobiranista, destacant que aquesta formulació grupal que implica la sobirania catalana va més enllà d'una realitat administrativa (l'Estat espanyol). Així, tal com va dir Enric Castelló, no hem de confondre nació amb estat.

7. Referències bibliogràfiques

Berganza-Conde, M.R y Ruiz-San Román, J.A (2005): *Investigar en comunicación: guía práctica de métodos y técnicas de investigación social en Comunicación*, Madrid: McGraw Hill.

Casero-Ripollés, Andreu. (2007): "Discurso mediático, inmigración e ilegalidad: legitimando la exclusión a través de las noticias". Capítol del llibre: Zapata Barrero, Ricard; Van Dijk, Teun A. (eds.): *Discursos sobre la inmigración en España: los medios de comunicación, los Parlamentos y las Administraciones*. CIDOB Ediciones, Barcelona.

Casero-Ripollés, Andreu (2009): "El control político de la información periodística", *Revista Latina de Comunicación Social*, 64. La Laguna (Tenerife): Universidad de la Laguna, recuperat el 25 d'abril de 2014 de

http://www.revistalatinacs.org/09/art/29_828_47_ULEPICC_08/Andreu_Casero.html

Castelló, Enric (2008): *Identidades mediáticas. Introducción a las teorías, métodos y casos*, Barcelona: UOC Press.

Castelló, Enric i Capdevila, Arantxa (2012): "Defining pragmatic and symbolic frames: Newspapers about the Independence during the Scottish and Catalan elections", *Estudios sobre el Mensaje Periodístico*, vol. 19. Recuperat el 6 de maig de 2014 de

<http://revistas.ucm.es/index.php/ESMP/article/viewFile/43483/41131>

Comas, Dolors (2008): "Construyendo imaginarios, identidades, comunidades: El papel de los medios de comunicación", *XI Congreso de antropología: retos teóricos y nuevas prácticas*, San Sebastián. Recuperat el 6 de maig de 2014 de

<http://www.ankulegi.org/wp-content/uploads/2012/03/0007Comas-DArgemir.pdf>

D'Adamo, Orlando, García, Virginia y Freidenberg, Flavia (2007): *Medios de comunicación y opinión pública*, Madrid: McGraw Hill.

García, César (2013): "Strategic communication applied to nation building in Spain: The experience of the Catalan Region", *Public Relations Review*.

Igartua, J.J y Humanes, M.L. (2004): "El método científico aplicado a la investigación social". *Portal de la comunicación incom UAB*. Recuperat el 27 d'abril de 2014 de

http://www.portalcomunicacion.com/uploads/pdf/6_esp.pdf

López-Rabadán, P y Casero-Ripollés, A (2012): "La evolución de la agenda mediática española (1980-2010). Un análisis longitudinal de la portada de la prensa de referencia", en *Revista Latina de Comunicación Social*, 67. La Laguna (Tenerife): Universidad de la Laguna, recuperat el 25 d'abril de 2014 de

http://www.revistalatinacs.org/067/art/964_Castellon/20_Casero.html

McCombs, Maxwell (2006): *Estableciendo la agenda. El impacto de medios en la opinión pública y en el conocimiento*, Barcelona: Paidós Comunicación.

Mora, Manuel (2005): *El poder de la conversación. Elementos para una teoría de la opinión pública*, Buenos Aires: La Crujía.

Price, Vincent (1994): *La opinión pública. Esfera pública y comunicación*, Barcelona: Paidós.

Reig, Ramón (2011): *Los dueños del periodismo. Claves de la estructura mediática mundial y de España*, Barcelona: Gedisa.

Rubio, José María (2009): "Opinión pública y medios de comunicación. Teoría de la agenda setting", *Gazeta de Antropología*. Recuperat el 6 de maig de 2014 de http://www.ugr.es/~pwlac/G25_01JoseMaria_Rubio_Ferreres.html

Sampedro, Víctor Fco (2004): "Identidades mediáticas e identificaciones mediatizadas", *Revista CIDOB d'Afers Internacionals* 66-67. Recuperat el 6 de maig de 2014 de <http://www.oei.es/cultura/IdentidadesmediaticasVSampedro.pdf>

Van Dijk, Teun A. (1993): "El poder i els mitjans de comunicació", *Periodística* (Barcelona), 6. Recuperat el 25 d'abril de 2014 de <http://www.discursos.org/oldarticles/EI%20poder%20i%20els%20mitjans%20de%20comunicaci%F3.pdf>

Treball de fi de Grau en Periodisme

Treatment of Catalonia's independence in the press

- Executive Summary -

Alumne: Laura Alonso Muñoz
Email: lau.alonso.munoz@gmail.com
Curs: 2013-2014
Tutor: Andreu Casero Ripollès

Treatment of Catalonia's independence in the press

This paper analyses the treatment on the independence of Catalonia made by some of the most important Catalan and Spanish newspapers in their news. A recent survey, made by the Opinion Research Centre (CEO) of the Catalonia Government, found that almost half of the respondents would like that Catalonia becomes an independent state. This opinion, which has increased by 30% since 2010, demonstrates the rise of nationalism in Catalonia. These facts have allowed the Catalan independence has reached significant media coverage in Spanish and Catalan media. Thus, we can say that this issue has become common in the media. In this sense, we can say that this is a recent issue and because of that, it has been rarely studied until the moment, so it seemed interesting to carry out this research.

The objectives of this research were various. To analyse the degree of coverage and relevance that several media give to events associated with Catalan nationalism; to study the creation of the agenda setting created by the media according to their ideological line and to analyse the structure of sources that each medium use in their news about the Catalan independence process. Also, to determine the evolution of the approach given to the main actors of the independence process, the evolution of the approach that media give to the whole process and the evolution of the presentation of both side of the conflict. To develop our research, we decided to analyse the content using quantitative methodology and using qualitative methodology we will analyse the speech.

We have studied two periods of special significance for this process, the celebration of the Catalan National Day 2012 and the announcement of the referendum (2013), in five newspapers, *l'Ara*, *La Vanguardia*, *El País*, *El Mundo* and *La Razón*. The reason for choosing those newspapers, and not others, is the ideological line that they have and not the copies that they sell. In addition, for limiting our sample, we decided to study only informative news of the paper versions of the selected newspapers. This involved the analysis of 319 news.

The results were interesting and diverse. Thus, as we have seen, four of the five newspapers analysed have given more coverage to the announcement of the Catalonia's referendum instead of covering the National Day. As for the themes that each newspaper emphasizes, we observed how the Spanish, conservative newspapers follow a similar structure: to focus the public opinion on the economy and political reactions. Meanwhile, *Ara* newspaper prefers to consider the social aspect of the facts, opting for give to the society the chance to explain their opinion. *El País* and *La Vanguardia* are located in the middle of the position discussed and treat both sides equally. The sources structure analysis shows that as this is an essentially political issue, all the newspapers, except *Ara*, consults mostly institutional sources. While, the leftists Catalan newspaper focus its information in ask social stakeholders.

The speech analysis let us know the discursive strategies of all media. Regarding the presentation of the main actors in the process, Artur Mas and Mariano Rajoy, we have seen four different types of strategies. *La Razón*, that believes that the Spanish president acts properly and Mas takes advantage of this situation. Meanwhile, *Ara* and *La Vanguardia*, which believe the opposite. *El Mundo*, which believes that neither of them does it well and *El País* that is positioned so neutral. This is also what happens when the newspapers presented both parts involved in the process.

Regarding the presentation of the process we have seen clear differences between the chosen newspapers. On the one hand, the Catalan newspapers show the independence process as a positive and democratic proceeding, emphasizing that it is the wishes of the sovereign people of Catalonia. And therefore, as such, it has the right to decide their future, either inside or outside Spain. Moreover, the Spanish conservative newspapers, *La Razón* and *El Mundo*, consider it as something illegal, so they emphasize that the process should be prohibited. In addition, they especially stress that an independent Catalonia would not be part of the European Union, clearly delegitimizing the process. Finally, *El País*, although it seems a priori that remained on the sidelines, if we analyse thoroughly his pieces, we can observe that their news particularly show that this process is not Constitutional.

Once carried out exhaustive analysis of 319 pieces, we could verify the beginning hypotheses and draw several conclusions. However, we have to clarify that this research has some limitations because of the short time that we had to perform the analysis. Thus, this paper could be improved if we also study opinion pieces, because it is in them where we can observe the ideology of a medium. An increase of the periods studied would also enrich our analysis.

We have seen how newspapers with a more pronounced ideological line (*Ara*, *El Mundo* and *La Razón*), give more coverage to the issue. In this sense, only *Ara* newspaper granted importance to the issue before the two analysed periods, while the rest have begun to give the deserved coverage from the announcement of the referendum. We have also observed the agenda setting by the media is essential to guide the reader ideologically. This, along with the framing of the news, it is how the media will tell the reader what has to think about. Therefore, our study shows that the theory of agenda setting is met.

Finally, to conclude, we considered that the ideology in the left-right axis hasn't been decisive for the positioning of every newspaper on this issue. What was really decisive was the place of publication of the newspaper, because Spanish newspapers have shown clearly contrary to the process, regardless of ideology. And Catalan newspapers, both leftist and rightist, have been favourable. Which shows that for the Catalans, belonging to Spain is a mere administrative reality. So, as Enric Castelló said, we must not confuse nation with State.

Treball de fi de Grau en Periodisme

El tractament de la independència de Catalunya a la premsa escrita

- Annexos -

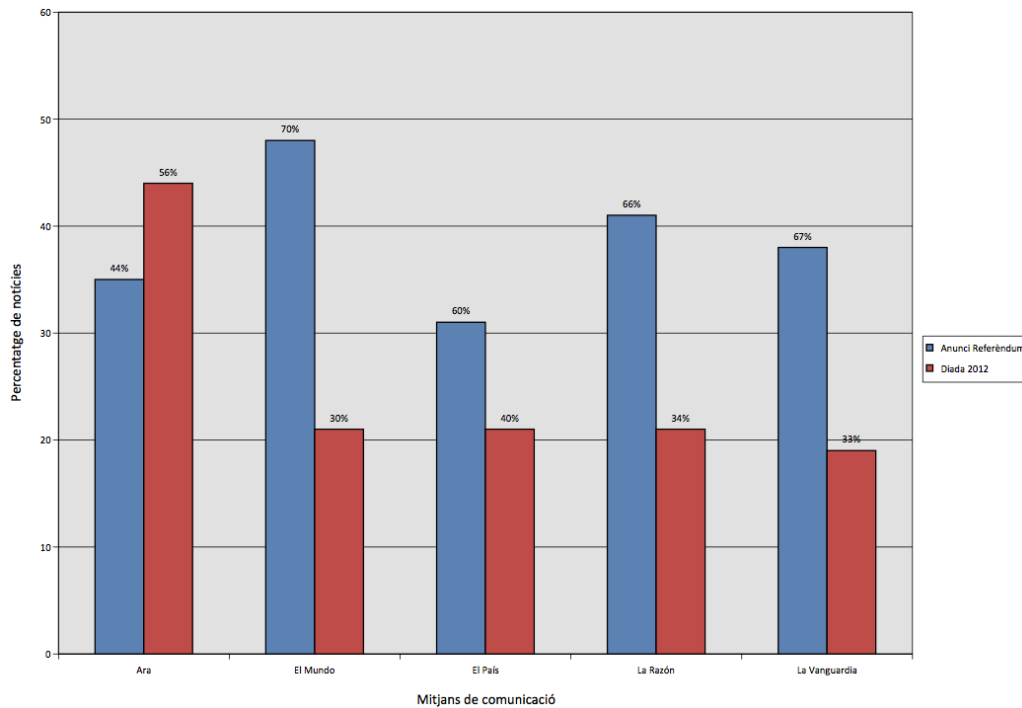
Alumne: Laura Alonso Muñoz
Email: lau.alonso.munoz@gmail.com
Curs: 2013-2014
Tutor: Andreu Casero Ripollès

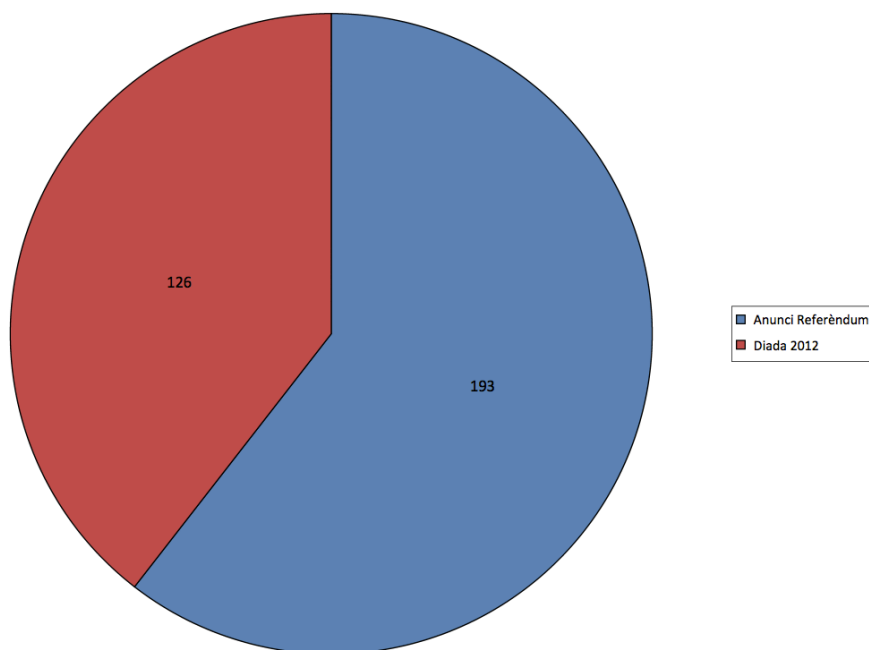
Annex 1

A l'annex 1 es poden trobar tot un seguit de gràfics que aporten resultats interessants sobre l'anàlisi del contingut però que, per manca d'espai, no s'han pogut incorporar al cos del treball.

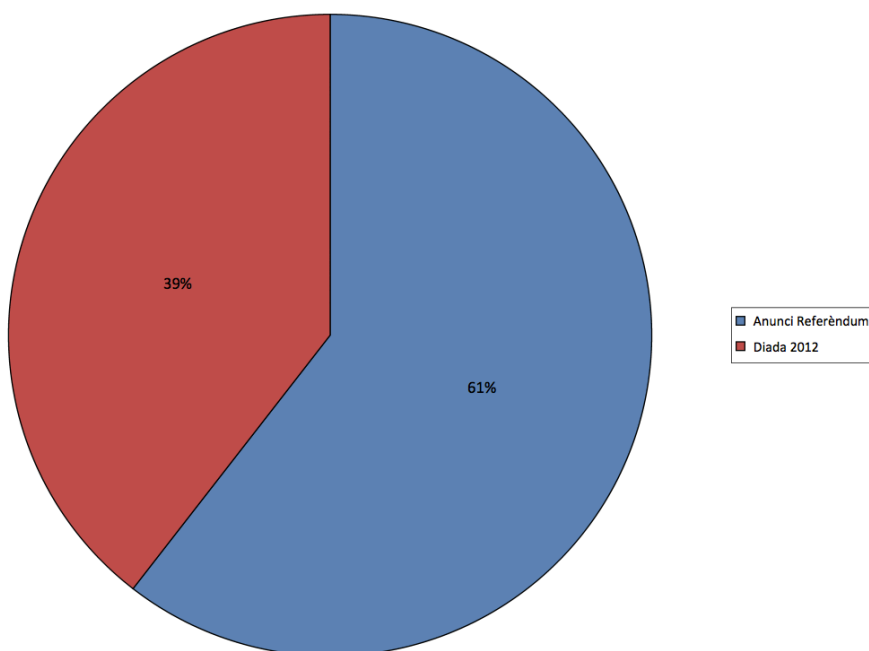
Gràfic 5. Percentatge de notícies per període i mitjà

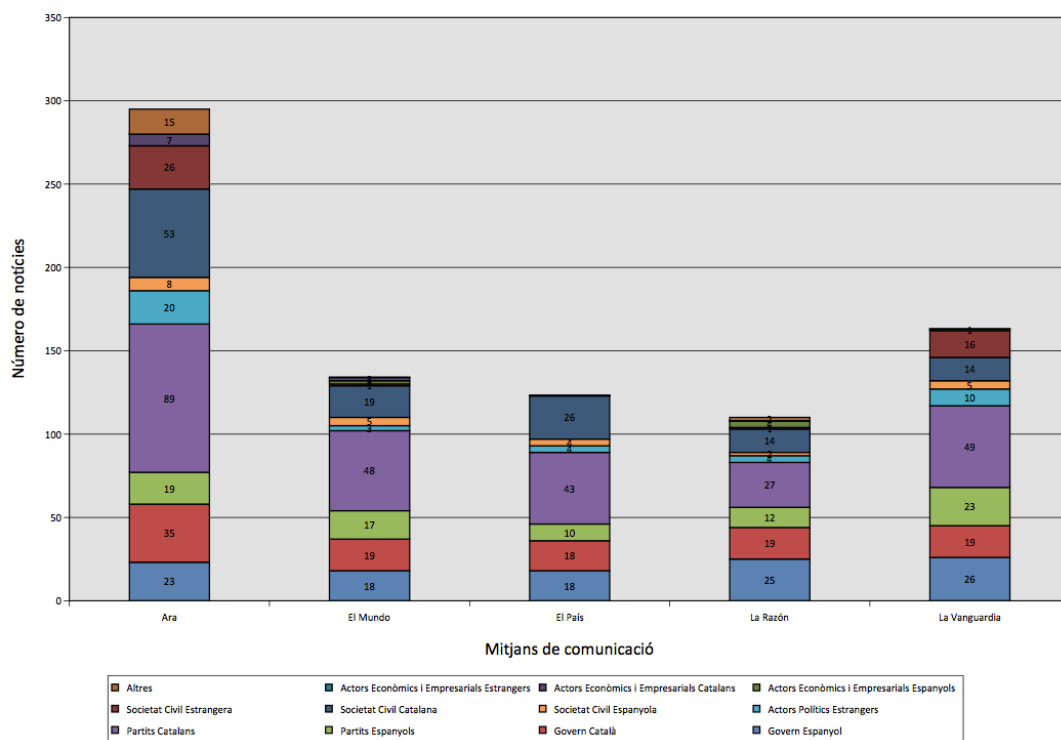
Gràfic 6. Número total de notícies per període

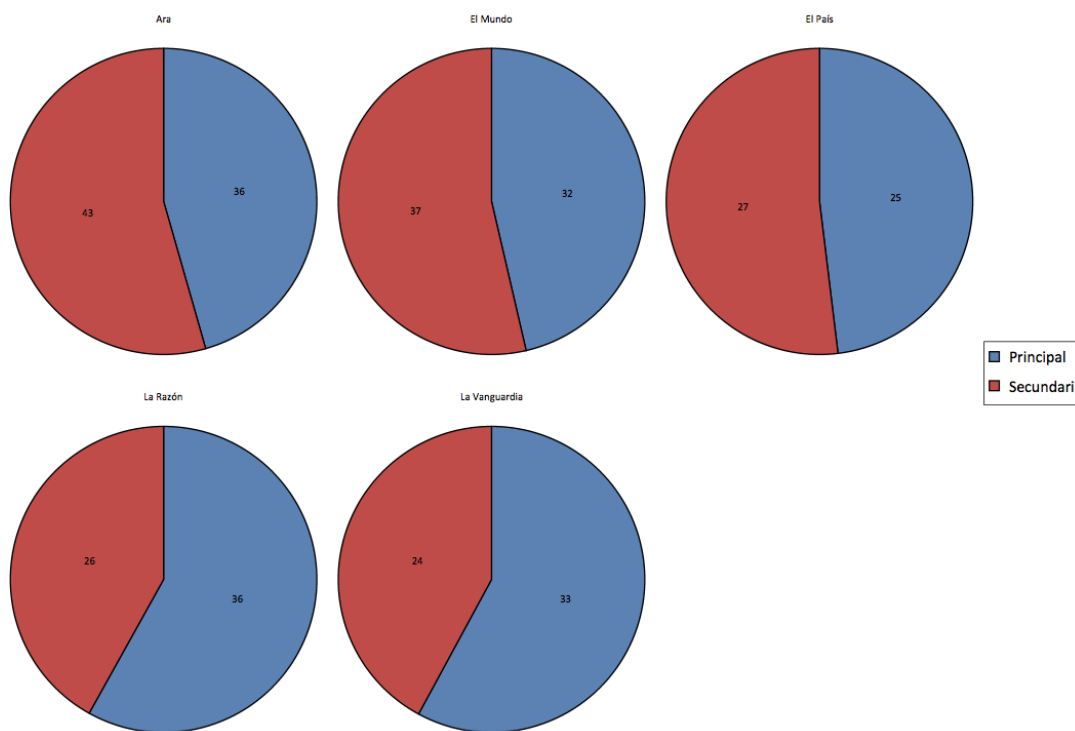
Gràfic 7. Percentatge de notícies per període

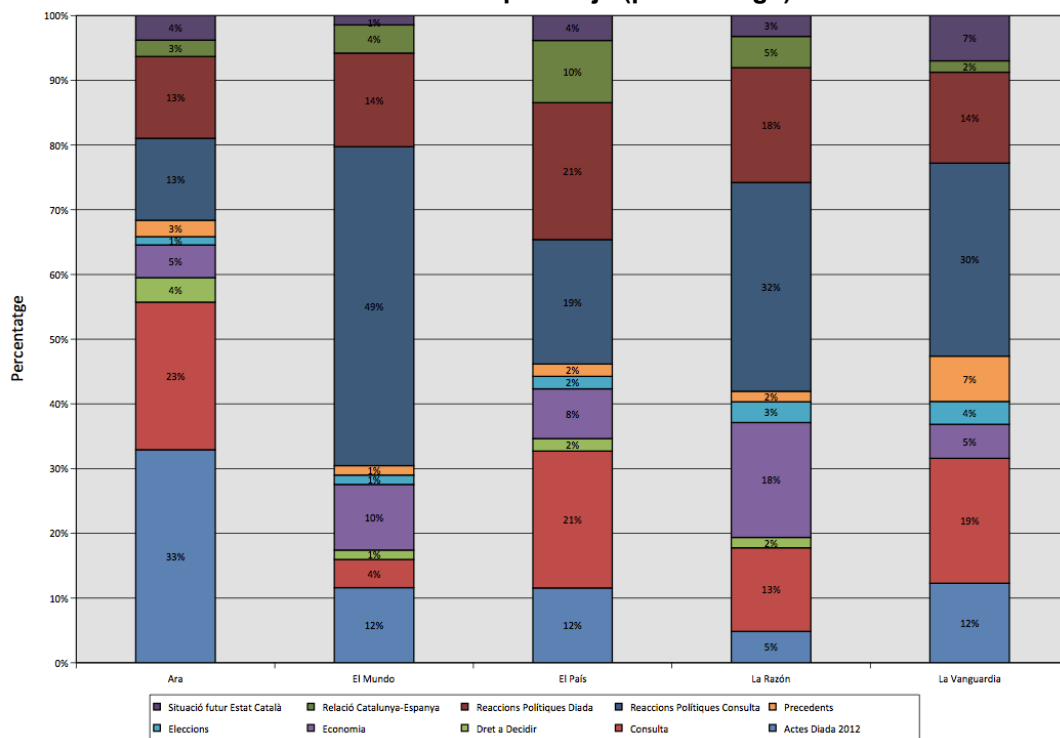
Gràfic 8. Orígens fonts del diari (en número de notícies)

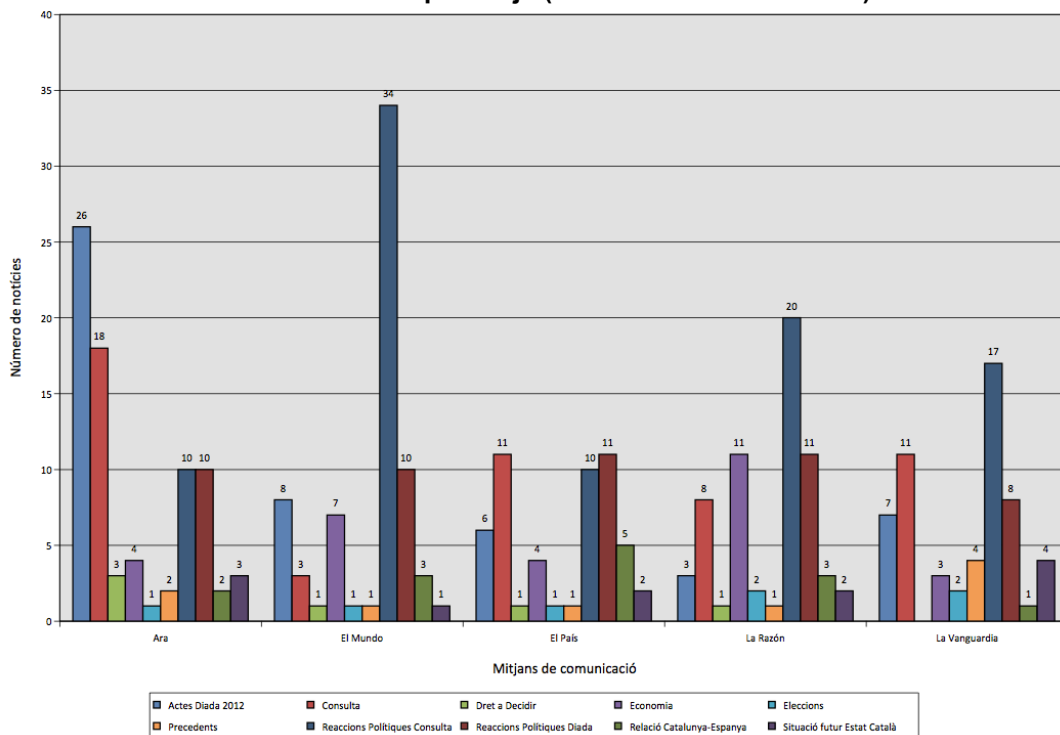
Gràfic 9. Paper de la independència per mitjà i període (en número de notícies)

Gràfic 10. Temes per mitjà (percentatge)

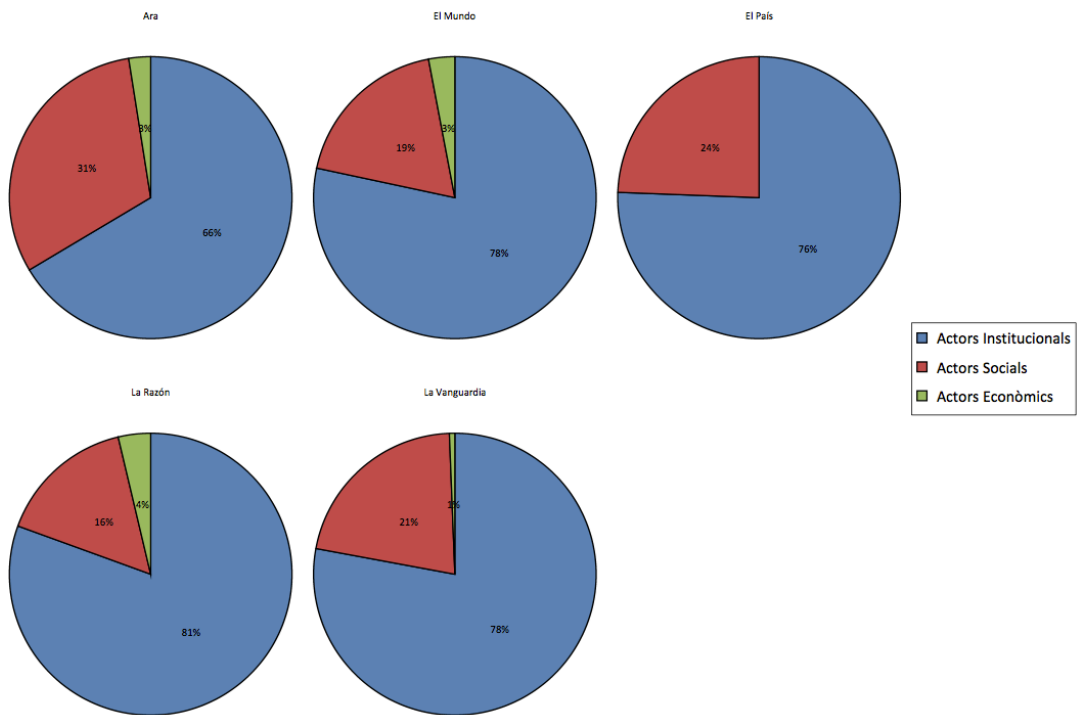

Gràfic 11. Temes per mitjà (número total de notícies)

Gràfic 12. Percentatge de fonts, agrupades, utilitzades per cada mitjà

Annex 2

L'annex 2 conté la fitxa d'anàlisi utilitzada a la metodologia quantitativa per a la realització de l'anàlisi del contingut.

FITXA D'ANÀLISI

1. Número de la unitat d'anàlisi:

2. Mitjà:

El País	El Mundo	La Razón	La Vanguardia	Ara

3. Període analitzat:

Diada (2012)	Referèndum (2013)

4. Dia:

5. Titular:

6. Procedència de la notícia:

Pròpia (redactor o redacció del mitjà)	Aliena (Agència)	Mixta

7. Número de fonts citades per notícia:

8. Tipus de fonts:

Govern Espanyol	Govern Català	Partits Polítics Espanyols	Partits Polítics Catalans	Societat Civil Espanyola	Societat Civil catalana	Actors Econòmics i Empresarials Espanyols	Actors Econòmics i Empresarials Catalans

Actors Polítics Estrangers	Societat Civil Estrangera	Actors Econòmics i Empresarials Estrangers
----------------------------	---------------------------	--

--	--	--

9. Tema principal de la notícia:

Actes Diada	Reaccions Polítiques Diada	Consulta	Reaccions Polítiques Consulta	Dret a decidir	Economia	Eleccions

Precedents	Relació Catalunya-Espanya	Situació futur Estat Català

10. Paper de la independència a la notícia:

Principal	Secundari

